

Čehoslovake kar z dvema prav gotovo edinstvenima razstavama v Srednji Evropi, prišli tudi k nam v goste v bolj prazničnem razpoloženju in z najboljšo žlahtnostjo svojih del, a tudi v neokrnjeni zaupljivosti? Koliko časa bo še tega treba pričakovati od vseh, ki o tem odločajo? Če pa se to nekoč zgodi, a slično kot letos v ljubosumni sovražnosti do Ljubljane, te prilike gotovo ne bomo zamudili, a bomo kajpada še bolj neomajni v svojem mišljenju, da iz različnih vzrokov naša umetnost onstran evropskega plota sicer ni znana in vodilna, da pa bi smela biti nasprotno evropska umetnost od onstran plota zelo ponosna, če prejme priznanje celo v Ljubljani.

R. Ložar.

Umetnostna razstava Toneta Kralja

Po daljšem presledku je letošnje pomlad zopet razstavljal samostojno v Ljubljani Tone Kralj (v priv. stanovanju v Frančiškanski ulici). Pokazal je stvari, ki so bile v Ljubljani prvič dostopne, dočim se je bil ž njimi že udeleževal zunanjih razstav v Benetkah in Beogradu. (Ob tej priliki bodi omenjeno, da je bilo poročilo o delu Toneta Kralja v 1.-2. št. DS 1931 napisano pred otvoritvijo te razstave in v nepoznanju nekaterih del iz lanskega leta.) Omeniti bi bilo posebno »Slovensko svatbo« iz l. 1926, »Kamenjanje« (1929), »Portret očeta« (1929), večjo kompozicijo »Križani« (1930) ter »Portret moje žene« (1930). Obe poslednje imenovani prinašamo med današnjimi prilogami. »Portret moje žene« je bil razstavljen tudi na velesejmski umetnostni razstavi vzporedno z drugo veliko kompozicijo iz l. 1931, »Salomo«.

Razvoj slike v umetnosti Toneta Kralja gre danes, sodeč po omenjenih podobah, v smeri komplikacije snovi in kompozicije, počivajoč na solidnem, vendar nekoliko negibnem stilnem temelju, išče T. K. zapredenih likovnih situacij v snovi in formi, ki včasih kar preveč razodevajo virtuoznost zasnutka in izvedbe. V okviru tega svojstvenega, zelo hoteno osebno barvanega stila, ki se po njem danes fundamentalno loči od bratovega, se nagiblje k nekaki abstraktni polbaročni vijugi in si ustvarja iz nje kos akademije.

Zase in zgolj neobvezno želim, da T. K. pri tem ne bo več dolgo vztrajal. R. L.

Sto let češke umetnosti

Meseca oktobra in novembra lanskega leta je priredil praški »Manes« v svojem novem, nekoliko nesrečno postavljenem paviljonu na Riegrovem nabrežju v Pragi veliko retrospektivno razstavo »Sto let češke umetnosti«, ki je bila verjetno zaradi začetnih težkoč z novim prostorom nekam nerodno nameščena. Razstava je obsegala le slikarstvo in kiparstvo in se je odlikovala zategadelj, ker so bili posamezni mojstri z obešenimi deli jako točno in izčrpno predstavljeni. V modernem oddelku bi bilo sicer zlasti med grafiko in nastavki kiparstva marsikaj lahko odpadlo, zato pa so tvorili za obiskovalca, ki v češki umetnosti sicer ni preveč domač, hvaležnejše poglavje Bilek, Štursa in Slaviček, zame zlasti poslednji. Poleg tega pa je bil zame nov in najzanimivejši oddelek romantikov in realistov, ki so bili na tej razstavi, kolikor morem soditi, prav dobro pokazani in ki so jim namenjene priloge 11., 12. in 15. današnjega zvezka.

Iz starejše, predmarčne češke romantične smeri sta Antonin Manes (1784—1843) in František Tkadlik (1876—1840), ki njh slikarstvo nosi še lahek pečat nemškega romantičnega stila. Josef Navratil (1798—1865) pripada sledeči, mlajši generaciji, njegovo delo, kakor nam kaže podoba, vsebuje med drugim elemente, ki jih poznamo iz Daumierja in Spitzwega. K realističnejšemu pojmovanju krajine se je nagibal Adolf Kosárek (1830 do 1859), in jo je za njim, že ob času francoskega krajinarskega realizma, izpeljal v že ne čisto dosleden realizem Antonin Chittussi (1847—1891), v stil, ki ga nam nekako ob istem času poleg slabših nastavkov pri nekaterih drugih (Barvitijs) kaže Karel Purkyně (1834—1868) takorekoč še sredi poti. Češko romantiko je bil med tem zaključil Josef Manes, čigar stilno idejo je potem prevzel mladi rod, Aleš, Ženišek, Tulka, Mařak, Brožik, Hynais in drugi, združeni v »Mánesu«. Upov polna in lepa slika češke romantične in realistične umetnosti, ki je imela tudi svojega kiparja, V. Levyja, se je s tem nagnila k zatonu.

(Predloge naših reprodukcij nam je dal na razpolago po posredovanju konzulata ČSR v Ljubljani SVU Manes v Pragi.)

R. L.